

Fullmäktigemotion: Velfärdsområdet bör börja bedöma vilka konsekvenser beslutsfattandet får för den psykiska hälsan

Den psykiska hälsan påverkar direkt servicebehovet, arbetsförmågan, barns och ungas välbefinnande och den ekonomiska hållbarheten i regionen. Psykiska störningar utgör en betydande bakomliggande orsak till arbetsoförmögenhet, långa sjukfrånvaron och överbelastningen i servicen. Alla dessa angelägenheter är kritiska med tanke på bärkraften och resurstillräckligheten i velfärdsområdet.

Även om de psykiska problemen utgör en av de största utmaningarna för välbefinnandet och funktionsförmågan hamnar den psykiska hälsan ofta i skymundan i beslutsfattandet. Behovet av att stärka det förebyggande arbetet och främjandet av den psykiska hälsan på ett övergripande sätt genom hela servicesystemet framhävs i och med att tyngdpunkten inom den psykiatriska vården och mental- och missbrukarvården ska flyttas från den specialiserade sjukvården till basnivån.

Velfärdsområdenas lagstadgade uppgift är att främja invånarnas hälsa och välbefinnande samt att minska skillnaderna mellan befolkningsgrupperna. Om man lyckas med detta så får det också ekonomiska konsekvenser. Detta kräver ändå ett systematiskt och kunskapsbaserat beslutsfattande. Det som man inte utvärderar kan man heller inte utveckla.

Den nationella strategin för psykisk hälsa 2020–2030 rekommenderar att psykisk hälsa alltid ska beaktas när man tar beslut som berör människor. Även om konsekvensbedömningar redan utgör en del av det regionala beslutsfattandet saknas det fortfarande en systematisk förhandsbedömning av konsekvenserna för psykisk hälsa. För att åtgärda detta har Institutet för hälsa och välfärd, MIELI rf, EHYT rf och Mielenterveyden keskusliitto (Centralförbundet för mental hälsa) utvecklat en s.k. MIVA-metod. Med hjälp av MIVA-metoden kan man förutse hur beslut påverkar invånarnas psykiska hälsa, stärka de positiva konsekvenserna och förebygga skadliga konsekvenser.

Metoden stöder velfärdsområdets strategiska mål, såsom förebyggande, integration av tjänster samt ekonomisk och mänsklig hållbarhet.

Även om det redan finns verktyg till förfogande så bedöms konsekvenserna för den psykiska hälsan fortfarande sällan i Finland. Vårt velfärdsområde har nu möjlighet att vara en föregångare och ta i bruk en verksamhetsmodell som synliggör de konsekvenser som allt beslutsfattande får för den psykiska hälsan.

Vi ledamöter som undertecknat motionen föreslår att velfärdsområdet ska ta i bruk en bedömning av de psykiska konsekvenserna (MIVA-metoden) i anslutning till de övriga konsekvensbedömningarna. Vi föreslår också att man i velfärdsområdets förvaltning ska utse en person med ansvar för samordningen av bedömningen av de psykiska konsekvenserna och vid behov inrättar en tväradministrativ arbetsgrupp. Den involverande processen i MIVA-metoden bör också användas för att stärka invånarnas, organisationernas och andra intressentgruppers delaktighet i velfärdsområdet.

Vasa 1.12.2025

De grönas fullmäktigegrupp